БРЫЛЕЎСКІ летапіс

№ 7 (7)
ліпень
2006 г.

ІНФАРМАЦЫЙНА - ГРАМАДСКІ БЮЛЕТЭНЬ

Выдаецца
з мая 2006 г.

Гетман Мазепа выбраў Брылі

kamunikat.org

с.2

Брылеўскі шлях гетмана Мазепы

Плынь гісторыі нетаропка і няспынна вандруе з дня сёняшняга ў дзень мінулы. І часам над гэтай таемнай ракой уздымаюцца хвалі ўспамінаў аб мінулым - і мы пачынаем слухаць галасы сведкаў. А калі ў гэтай гаворцы мільгаюць знаёмыя назвы, то пачынаеш разумець, наколькі цікавымі могуць быць гістарычныя перакрыжаванні…

Адкрыўшы нумар “Магілёўскай праўды” ад 14 ліпеня 2006 года і ўчытаўшыся ў артыкул вядомага краязнаўцы Барыса Сідарэнкі, я, шчыра кажучы, быў прыемна здзіўлены. Думаю, што і чытачы “Брылеўскага летапісу” падзеляць мае пачуцці, убачыўшы вось гэтыя радкі:

“...Того же года (1706), - сообщает игумен Орест, - для встречи гетмана Ивана Мазепы, шедшего с Малороссийским войском, посланы были из Могилёва магистратские чиновники с вином, мёдом, хлебом и другими съестными припасами. Гетман Мазепа принял благосклонно поднесённые ему дары, благодарил, в город же Могилёв не поехал, но стоял три дня недалеко от Могилёва в деревне Брилях; а потом отправился к Московскому государю”.

Хто ж такі гетман Мазепа і чаму ў сёняшняй Украіне выяву з яго тварам змяшчаюць на грашовых банкнотах?

Нарадзіўся Іван Сцяпанавіч Мазепа 2 сакавіка 1639 г. ў сяле Мазепінцы недалёка ад Белай Царквы ў сям’і праваслаўнага шляхціча. Атрымаў вельмі добрую адукацыю ў Кіева-Магілянскай калегіі, іезуіцкай калегіі ў Варшаве. Вывучаў ваенную справу і дыпламатыю ў вядучых навучальных установах Італіі, Францыі і Нідэрландаў. У 1659 годзе пачынае службу пры двары польскага караля Яна Казіміра. Любоўная гісторыя з жонкай польскага шляхціча вымусіла Мазепу пакінуць двор і з’ехаць на Украіну. Кажуць, што і там раўнівы муж, даведаўшыся пра здраду жонкі, прывязаў Мазепу да спіны дзікага каня, тварам да хваста, і пусціў каня ў стэп. Параненага Мазепу знайшлі казакі, вызвалілі і прывецілі. Сярод казакоў і казацкай вярхушкі Мазепа хутка вылучыўся і зрабіўся бліжэйшым паплечнікам гетмана левабярэжнай Украіны Міхаіла Дарашэнкі. У 1674 г. Мазепу захапіў атаман Сірко і перадаў ў рукі гетмана правабярэжнай Украіны Івана Самайловіча. І на новым месцы наш герой хутка прайшоў шлях да ўладных вышынь. У 1687 г. пасля смерці Самайловіча гетманам быў абраны менавіта Мазепа. Пад адзінай булавой ён аб’яднаў украінскія землі. Як сапраўдны дыпламат, ён завязвае сяброўскія адносіны з расійскім імператарам Пятром І, дапамагае яму ў ваенных справах. Баявыя і асабістыя заслугі гетмана Мазепы перад Расійскай імперыяй былі такія вялікія, што ў 1700 годзе Пётр І ўзнагароджвае яго вышэйшай адзнакай імперыі - ордэнам Андрэя Першазванага. Дарэчы, Іван Сцяпанавіч зрабіўся яго другім кавалерам.

Вайсковая пячатка І.Мазепы

Але, калі прыйшлі звесткі аб тым, што Пётр І плануе знішчыць гетманшчыну, Мазепа вырашыў скінуць маскоўскія аковы. У палітычнай сітуацыі тых часоў адзіным магчымым саюзнікам быў шведскі кароль Карл XII. На гэту паўночную краіну звяртаў увагу яшчэ Багдан Хмяльніцкі, які адным з варыянтаў бачыў Украіну ў шведскім саюзе. Дарэчы, з таго часу нават колеры дзяржаўных сцягаў гэтых краін аднолькавыя - жоўта - блакітныя.

З 1705 па 1709 год гетман вядзе актыўныя перамовы з пасламі шведскага караля, а таксама з пасламі Станіслава Ляшчынскага - караля Польшчы. У той жа час выказваў павагу і да Пятра І, і яго вандроўка ў Маскву праз нашы Брылі - таму сведчанне…

Але ўсё тайнае калісьці робіцца наяўным, і Пётр І даведаўся пра сепаратныя перамовы Мазепы. Гетман, не чакаючы царскай помсты, з’явіўся ў лагеры караля Карла XII. Удзельнічаў на баку шведаў у Палтаўскай бітве 1709 г. і пасля разгрому шведскага войска разам з Карлам падаўся да турэцкага султана. Пётр І прапанаваў султану 300.000 залатых за жывога Мазепу, але султан адмовіўся выдаць гетмана. Сілы ў Івана Сцяпанавіча да таго часу былі ўжо падарваныя, і 22 жніўня 1709 г. ён памёр. Быў пахаваны ў Святагорскім манастыры румынскага горада Галац.

Вось такім быў жыццёвы шлях гетмана Івана Сцяпанавіча Мазепы, для якога вызваленне роднай Украіны ад маскоўскага ўплыву зрабілася сэнсам жыцця. Таму і ўглядаецца ён задаволена з грашовых банкнот на сваю неньку-радзіму, якая з кожным годам робіцца мацнейшай і прыгажэйшай. І, здаецца, у тым, што мары гетмана спраўджваюцца, ёсць і наша, брылеўская, кропля.

Мікола ЯЦКОЎ.

Зямля і людзі

САКРЭТЫ УСХОДНЯЙ МЕДЫЦЫНЫ
(працяг, пачатак у № 6, 2006)

4. Развивайте силу ума. Во многих восточных языках, в том числе и в китайском, понятия «ум» и «сердце» выражаются одним словом. После достижения того уровня, когда вас больше не беспокоят личные амбиции, когда вы можете забыть о себе и развивать свое сердце, вы получаете средство освобождения от болезней.

5. Управляйте своим половым влечением и не позволяйте ему управлять вами.

6. Соблюдайте правило: «Держи голову в холоде, а ноги в тепле». Так вы наверняка избежите накопления слишком большого количества энергии в голове, из-за которого можете чувствовать дискомфорт или даже болеть. Если слишком много энергии идет в голову, может повыситься кровяное давление. Отводя энергию к стопам, вы можете понизить давление, а следя за тем, чтобы ноги были теплыми, — предотвратить сердечный приступ. Так что растирайте стопы и грейте их.

7. Держите шею в тепле. В ней есть много кровеносных сосудов и нервов, идущих по направлению к (или от) очень важной части вашего тела — головы. Поэтому ей тоже нужно уделять большое внимание: следите за тем, чтобы она была в тепле, чтобы она не была напряжена.

8. Соблюдайте мудрость в питании. Не переедайте. Вставайте из-за стола незадолго до полного насыщения и затем совершайте лёгкую прогулку; никогда не ешьте перед сном. Ешьте меньше, но чаще. Так вы обеспечите хорошее пищеварение и не будете перегружать пять важных органов.

9. Соблюдайте умеренность. Слишком длительная ходьба вредит связкам; слишком длительное сидение вредит мышцам; слишком длительное стояние вредит костям; слишком длительное лежание вредит жизненной энергии; слишком длительное созерцание вредит крови. Гнев, печаль, сожаления и меланхолия вредны, как и слишком сильная радость или удовольствие. Говоря кратко, вредно не соблюдать умеренность.

10. Ухаживайте за здоровьем, учитывая времена года. Зимой следите за тем, чтобы ногам было тепло, а голове — прохладно. Весной и осенью позвольте и голове, и ногам ощущать прохладу.

Летом и осенью рано ложитесь спать и рано вставайте; зимой ложитесь рано и вставайте поздно; весной ложитесь спать, пока светло, и вставайте рано.

Нарассвете, в полдень, после обеда, в сумерках и в полночь чистите зубы и полощите рот — это продлит вашу жизнь и укрепит кости, зубы, мышцы, ногти и волосы.

Культура

З інтэрв'ю Алы Міхайлаўны ВАСІЛЕНКА, дырэктара Магілёўскай абласной бібліятэкі імя У. І. Леніна:

"Самае галоўнае, каб новыя кнігі траплялі ў бібліятэкі своечасова і даходзілі да чытача. Неабходна, каб дзіця ў той жа вясковай бібліятэцы мела магчымасць атрымаць любімую кнігу і ў добрай паліграфіі. Бо калі яно сёння не атрымае таго, што павінна атрымаць у дзяцінстве, дык пазней, хутчэй за ўсё, да гэтага ўжо не вернецца... Безумоўна, кніга павінна выхоўваць чалавека. І чым раней пачнецца далучэнне да яе, тым больш адукаваным і культурным будзе чалавек".

СБ беларусь сегодня

17 ліпеня 1936 года радыёстанцыя горада Сеуты ў іспанскай каланіяльнай зоне Марока некалькі разоў перадала ў эфір фразу "Над усёй Іспаніяй бязвоблачнае неба", якая была ўмоўным сігналам для пачатку ваеннага мяцяжа супраць урада Іспанскай рэспублікі. Узнялі яго прадстаўнікі вышэйшага афіцэрскага корпуса, буйныя землеўладальнікі і духавенства, незадаволеныя прыходам да ўлады ў лютым 1936 года урада, у якім моцныя пазіцыі займалі Камуністычная і Сацыялістычная партыі. 19 ліпеня па мадрыдскаму радыё выступіла член парламента, віцэ-старшыня Камуністычнай партыі Іспаніі Даларэс Ібаруры, якая прызвала ўвесь іспанскі народ узняцца на абарону рэспублікі. Вядомыя словы з гэтага выступу: "Но пасаран!" - "Яны не пройдуць!" - зрабіліся баявым дэвізам антыфашысцкіх сіл усяго свету.

Брылеўская бібліятэка інфармуе...

Рэспубліка

Прэзідэнт Рэспублікі Польшча Лех Качыньскі прызначыў кандыдатам на пасаду прэм'ер-міністра свайго брата-блізнюка Ярaслава Качыньскага. Як кажуць дасведчаныя людзі, такога ў гісторыі Польшчы яшчэ не было. Прапануючы чытачам "Брылеўскага летапісу" паглядзець на гэты здымак і адказаць - дзе тут Лех, а дзе Яраслаў Качыньскі?

Літаратура і мастацтва

У раздзеле "Паэзія" звяртае на сябе ўвагу верш сёлетняй выпускніцы адной з мінскіх школ Таццяны Анікеенка:

Малітва

Адвядзі на лес грымоты,
Уратуй нас ад самоты,
Дай нам мудрасці стагоддзяў -
Навядзі на шлях, Гасподзе!
Сілы, моцы дай нам, Божа,
Выратуй!
Не ты, дык хтож, а?
Святы Дух, Айцец ды Сын,
Светлых дзён нам дай!
Амін.

Звязда

Мінчанка Ганна Адамаўна Барысевіч адзначыла сваё 118-годдзе. Старэйшая жыхарка Беларусі нарадзілася 1 ліпеня 1888 года. Усяго ж у рэспубліцы на 1 ліпеня гэтага года 100-гадовы рубеж пераступілі 724 чалавекі.

Могилевская правда

Па дадзеных абласной падатковай інспекцыі, самы вялікі прыбытак за 2005 год, задэклараваны фізічнай асобай на Магілёўшчыне, склаў амаль 216 мільёнаў рублёў. Што цікава: гэта - не прадпрымальнік. З гэтай сумы дэкларант унёс больш 33 мільёнаў рублёў падаходнага падатку.

Старонку падрыхтавала бібліятэкар Брылеўскай сельскай бібліятэкі Ала ЯЦКОВА

Палёт у вечнасць

УДЗЕЛЬНІКІ ПАХОДА

Па шляху, падказаным нашымі аднавяскоўцамі Мікалаем Аўдзеевічам Баранавым і Мікалаем Дзмітрыевічам Смаляковым (гл. "Брылеўскі летапіс"№ 5, 2006) пайшла 17 ліпеня ваенна-патрыятычная экспедыцыя, арганізаваная Домам культуры, бібліятэкай і школай. Убачыць месца падзення савецкага баявога самалёта выказалі жаданне Андрэй Сідзельнікаў, Дзмітрый і Станіслаў Васюрэнка, Канстанцін Пшанічны і Аляксей Паршнёў. Негледзячы на даволі вялікую адлегласць, атрад ішоў пехатою - як гэтага і патрабуе сапраўдны паход.

Уважліва і с хваляваннем агледзелі удзельнікі той памятны забалочаны луг, на які 26 чэрвеня 1941 года ўпалі з рэшткамі абгарэлых парашутаў нашы лётчыкі. На свае вочы пабачылі і дарогу, па якой іх павезлі ў калясцы матацыкла да месца пахавання.

Праз некалькі хвілін, пераадолеўшы з паўкіламетра лясной дарогі і буралом, экспедыцыя выйшла да вялікай яміны, дзе і знайшоў свой апошні прычал баявы самалёт. Пасля дасканалага візуальнага агляду гэтага месца узнікла думка, што трэба з цягам часу усё тут прывесці ў парадак - каб іншыя людзі змаглі прыйсці і аддаць даніну павагі мужным воінам, што ў тыя чэрвеньскія дні ўзняліся ў паветра на баявое заданне і здзейснілі свой апошні палёт. Палёт у вечнасць.

Ала ЯЦКОВА.

Месца, дзе знайшлі лётчыкаў

На месцы падзення самалёта

Па гэтай дарозе лётчыкаў павезлі

Брылеўскі Грунвальд

У нашым жыцці здараюцца самыя неверагодныя супадзенні...

Роўна 596 гадоў таму, 15 ліпеня 1410 года, каля вёскі Грунвальд у Прусіі (сёння Ольштынскае ваяводства Польшчы) адбылася адна з самых вялікіх бітваў Сярэднявечча. У ёй сышліся армія Тэўтонскага ордэна і саюзнае войска Каралеўства Польскага і Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойцкага. Падзея гэта мела сваю перадгісторыю.

Першы крыжовы паход германцаў супраць славян Папа Рымскі Яўген III благаславіў яшчэ ў 1147 годзе. Ударнай сілай крыжаносцаў на Ўсходзе зрабіліся германскія рыцарскія ордэны, запрошаныя польскімі феадаламі. Прыйшоўшы як госці, крыжаносцы хутка адчулі сябе гаспадарамі на чужых землях і пачалі захопліваць адну вобласць за другой. Да пачатку XV стагоддзя Тэўтонскі ордэн знаходзіўся на вяршыні магутнасці. Небяспека, якая ішла з боку прагных да чужога рыцараў, якія надумалі "канчаткова вырашыць усходняе пытанне", прымусілі Польшчу і Вялікае княства Літоўскае аб'яднацца перад агульнай пагрозай.

І на полі пад Грунвальдам адбылася вялікая бітва, якая спыніла нямецкую агрэсію ў славянскія землі. Усе разам, плячом да пляча, беларусы, палякі, рускія, літоўцы, украінцы, чэхі бязлітасна білі крыжаносцаў. Адзін дзень Грунвальда знішчыў хвалу і моц ордэна. З гэтага часу пачаўся занепад тэўтонцаў. Грунвальдская бітва з'явілася прыкладам воінскай доблесці і баявой садружнасці славян у барацьбе за свабоду...

Не ведаю, як адбываюцца перакрыжаванні лёсу, але 17 ліпеня, амаль у дзень гадавіны, у Брылях адбыўся свой Грунвальд - не такі маштабны, але даволі адчувальны.

У якасці захопнікаў выступіла шайка "паддатых" трыццацігадовых дзецюкоў, прыбарабаніўшых да нас на дзвух легкавушках. Кажуць, што некага з гарадскіх у мінулую суботу тут пакрыўдзілі, дык уся ягоная радня у тыя легкавушкі і набілася. Разбірацца прыехалі. І першым, хто трапіў ім на вочы, быў Андрэй Дубоўскі. Суванулі хлопцу ў грудзі, павалілі, пачалі тузаць нагамі. І вось тут узняўся наш Грунвальд: адусюль пачалі збягацца брылеўцы і без усялякіхназіранняў адразу рынуліся ў гушчар бітвы. А калі ў руках некаторых нашых раптам з'явіліся вілы і тапары, то чужынцы вырашылі не зведваць лёс і сыпануліся да сваіх аўтамабіляў. Чалавек дзесяць (!) жвава зашчаміліся ў цесныя "Жыгулі" і зніклі з хуткасцю гука. А вось другой машыне так не пашанцавала: наперарэз кінуліся Віктар Міхайлавіч і Кацярына Аркадзьеўна Новікавы і затрымалі налётчыкаў. З замка зажыгання з боем былі выдраны ключы. І нават з'явіліся баявыя раненні: Раісу Васільеўну Кірылаву заціснуты шафёр укусіў за руку, імкнучыся забраць ключы ад сваёй машыны. Даволі хутка пад'ехаў міліцэйскі "УАЗік", і пачалося састаўленне пратакола аб здарэнні...

І гэта добра, што брылеўцы так узняліся супраць чужой навалы. Бо толькі разам, агульнымі намаганнямі можна адбіцца ад любога ворага. Як гэта рабілі нашы продкі. Подых Грунвальда - з намі.

Мікола ЯЦКОЎ.

Агнявы віхур

Пажар на вёсцы - заўсёды страшна. I калі 15 ліпеня на другім пасёлку загарэлася хата Ганны Іпалітаўны Букатнёвай, разам з чорным дымам у неба ўзняліся вясковая ўладкаванасць і спакой. Дзесяцігоддзямі нажытае ў момант ператварылася ў попел. Згарэла жывёла, што была ў хляву. Нават яблыневая лісто-та ў садзе ля хаты спяклася ад агню і зрабі-лася жоўтага колеру. Можна назваць цудам тое, што полымя аніяк не закранула лазню, дзе ў гэты момант знаходзіліся сама гаспадыня і дзеці.

Як сказалі ўсхваляваныя суседзі, дым адразу паказаўся з боку хлява, і вельмі хутка ўсё палыхнула. Можа, усё пайшло ад замыкання электраправодкі, а можа мела месца неасцярожнасць з агнём. Гэтаму паспрыяла і шматдзённая спякота, - драўляныя збудаванні ў такіх выпадках гараць, нібы порах. Асабліва шкада новую печ, якую толькі што склалі і два разы паспелі натапіць для прасушкі.

Ганна Іпалітаўна разлічвае на хуткую фінансавую дапамогу "Дзяржстраха", бо разам з абавязковай мела і дзве асабістыя страхоўкі. I спадзяецца на дапамогу сельсавета і фірмы "Днепр" у набыцці будаўнічых матэрыялаў, бо трэба ладзіць хату. Трэба жыць.

М. Я.

Гартаючы пажоўклыя старонкі...

2 ліпеня 1997 г.

Прыдняпроўская НІВА

Прыжылася ў Брылях расіянка

Не думала - не гадала **Валянціна Пятроўна Карочанка**, што лёс яе, рускую па нацыянальнасці, закіне з Новасібірска ў невялікую беларускую вёсачку.

Так выйшла, што ёй па сямейных абставінах давялося пакінуць родныя абжытыя месцы і падацца разам з дачкой, як гаворыцца, "у свет". Гэтым "светам" аказалася вёска нашага раёна Брылі - цэнтр калгаса імя Ільіча.

І сёння можна сказаць, што вёсцы, дакладней яе жыхарам, пашанцавала на такога чалавека, як Валянціна Пятроўна.

Справа ў тым, што яна загадчык магазіна. А прадавец на вёсцы - асоба даволі важная. Менавіта ад яе ў многім залежыць быт вясковага чалавека.

Раней у гэтым магазіне прадаўцы часта мяняліся. Асартымент тавараў быў вельмі бедны. З прыходам сюды Валянціны Пятроўны ўсё стала інакш. Якіх толькі тавараў тут няма! Каўбас - некалькі відаў, розных макаронных вырабаў - таксама, пра цукеркі і казаць не трэба - на любы густ і па розных цэнах. Галоўны тавар - хлеб і хлебабулачныя вырабы - завозяцца рэгулярна, тройчы на тыдні: па аўторках, чацвяргах і суботах. Практычна не знікаюць з прылаўка магазіна ні цукар, ні алей, ні розныя іншыя тлушчы, згушчонае малако, розныя тушонкі, кансервы. Няма перабою ні з пральнымі парашкамі, ні з мылам, іншымі прадметамі гігіены.

Тым, хто жадае набыць буйную, дарагакаштуючую пакупку, скажам, розную складаную тэхніку, мэблю, таксама не трэба ехаць за ёй у горад. Дастаткова сказаць аб гэтым прадаўцу. Яна зробіць заяўку, і тавар праз некаторы час будзе дастаўлены пакупніку.

Уражвае і парадак у магазіне. Акуратна зроблена выкладка тавараў. На кожным з іх цэннік. А самае галоўнае - вас заўсёды сустрэне ветлівая жанчына з пяшчотнай усмешкай на вуснах, прыемным рускім гаварам. Як гасцінная гаспадыня, распытае, што жадаеце набыць, падкажа, што сёння новае ў продажы, а што ўжо заказана на базе і чакаецца на днях

У гандлі вельмі многае значыць рэклама. Валянціна Пятроўна ўмее стварацъ яе якасным таварам. Таму пакупнікі рэдка выходзяць з магазіна без набытай рэчы. Аб гэтым сведчыць і даволі высокі тавараабарот у Брылеўскім магазіне. Калі ў маі ён складаў 130 мільёнаў рублей, што значна больш плана, то ў чэрвені ён ужо ўзрос да 140 мільёнаў рублёў. Такіе лічбы пераконваюць, што магазін працуе стабільна. І пакупнікі задаволены работай заўмага. Нездарма ў кнізе водгукаў і прапаноў, што вядзецца ў магазіне, толькі падзякі Валянціне Пятроўне Карочанка за яе добрасумленную і такую патрэбную людзям работу.

За восем год, што жыве і працуе расіянка ў Брылях, палюбілі яе вяскоўцы. Аўтарытэтным чалавекам стала. Прыжылася на гэтай зямлі.

Калгас выдзеліў Валянціне Пятроўне двухпакаёвую кватэру. І дачка сям'ю сваю тут стварыла. Так што жыццё працягваецца.

І напярэдадні прафесійнага свята хочацца пажадаць ёй далейшых поспехаў у працы і асабістым жыцці.

М. АНДРЭЕЎ.

НА ЗДЫМКУ: загадчык магазіна вёскі Брылі Валянціна Пятроўна Карочанка.

Фота С. ТРАЦЭЎСКАГА.

Гандляры завіталі ў Брылі

Фота Ю.Яцковай

Кожны раз, калі ў гаспадарцы даюць палучку, у Брылях ля сталовай з'яўляюцца гандляры з шырокім асартыментам ўсялякіх патрэбных тавараў. І адразу робіцца шматлюдна. І практычна ніхто не адыходзіць з пустымі рукамі ад самаробных прылаўкаў.

Літаратурная старонка

Марина Степченкова

Вечер

Солнце уходит - остались мгновенья,
Красный закат - как судьбы
мановенье.
Тёмные церкви сияют крестами,
Шепчут молитву немыми устами.

В парках и скверах сгущаются
краски -
Там оживают волшебные сказки...
С прожитым днём попрощаться пора,
Властвовать ночь будет здесь до утра.

* * *

Я не Рембо и не Верлен,
Я не Цветаева,
не Пушкин.
Не веет ветер перемен,
Не сохнут слёзы на подушке.

Я не ловлю настрой в тиши,
И надо мной не реют стяги.
Я состояние души
Хочу оставить
на бумаге.

Інфармацыйна-грамадскі бюлетэнь
для жыхароў Брылеўскага рэгіёна
і наваколля.
Распаўсюджваецца бясплатна.
Наклад 50 асобнікаў.

Адрас для карэспандэнцыі:
213107 Магілёўскі раён п/а Брылі
тэл. маб. 3732886, 218449, 218498
e-mail: nvff@rambler.ru
© "Брылеўскі летапіс", 2006

Заснавальнік
і рэдактар
Мікола
ЯЦКОЎ